

L'amiant al metro de Barcelona

Què és l'amiant?

L'amiant és un material fibrós mecànicament sòlid i molt resistent a la calor i a l'atac dels productes químics. Es pot manipular formant teixits per reforçar el ciment i els plàstics.

Per a què s'ha utilitzat l'amiant?

Els minerals d'asbest, també anomenat amiant, tenen fibres llargues i resistents que es poden separar, són suficientment flexibles com per ser entrelaçades i, a més, resisteixen altes temperatures. Gràcies a aquestes característiques especials, s'ha fet servir en una gran varietat de productes manufacturats, principalment en materials de construcció, productes de fricció, matèries tèxtils termoresistents, pintures, volanderes o envasos, entre d'altres.

En quines situacions pot provocar danys?

L'amiant només és perillós si es fragmenta i les fibres que desprèn es transmeten per via aèria (en forma de pols d'amiant); si s'inhalen, aquestes fibres poden provocar malalties greus. Tot i això, aquestes malalties es presenten, rarament, entre les persones que no hi han estat exposades. L'amiant no provoca danys si no es manipula. Només és perillós si es talla, perfora o es fa malbé d'alguna altra manera.

Des de quan està prohibit l'ús d'amiant?

A principis de la dècada del 2000 va començar a prohibir-se als països desenvolupats i el seu ús va quedar totalment prohibit a la Unió Europea des del 2005, encara que es continua utilitzant en alguns països en vies de desenvolupament. A Espanya es va prohibir la comercialització de l'amiant l'any 2001.

Què va fer Metro de Barcelona després de la prohibició?

TMB forma part del Registre d'Empreses amb Risc d'Amiant (RERA) des del 1987, abans de la seva prohibició. Des de llavors, es fa un seguiment de la presència d'amiant en instal·lacions de Metro en virtut del qual es coneix que aquesta presència es dona principalment en forma de planxes de fibrociment utilitzades com a coberta en la construcció d'edificis i dependències. Si està en bon estat i no es manipula, aquest material no desprèn fibres i, per tant, no comporta cap perill per als treballadors i els usuaris.

Fruit d'aquest coneixement, s'han retirat de manera segura i controlada elements de construcció amb algun contingut d'amiant, per exemple amb motiu d'obres de reforma de dependències (en diferents obres s'han retirat cap a 3.000 metres quadrats de material amb fibres d'amiant).

Actualment, es continuen desamiantant cambres tècniques i altres instal·lacions i durant els dies de la Setmana Santa del 2019 s'ha previst la retirada total del sostre fals de l'estació de Verneda.

Entre els anys 2001 i 2003, Metro de Barcelona va substituir, dels trens de les sèries 2000, 3000 i 4000, els components del sistema elèctric que se sabia que contenien amiant, amb les condicions adequades de prevenció i seguretat laboral.

Per què apareix ara la crisi de l'amiant?

Recentment, a partir de l'experiència de Metro de Madrid, s'han realitzat anàlisis en la pintura bituminosa que revesteix les caixes metàl·liques dels trens. En els cas dels trens més antics, els de les sèries 3000 i 4000, un cop analitzades les mostres de pintura antisoroll dels 210 cotxes que integren les dues sèries, són 94 els que han donat algun positiu, mentre que els 116 restants han resultat negatius. La substància detectada, en una baixa proporció, és un derivat de l'amiant que es troba en estat no friable (que no desprèn fibres) i ben conservat, raó per la qual no representa cap perill per a les persones usuàries ni per als empleats de l'operació.

Pel que fa als **components elèctrics i mecànics**, en la revisió a què s'estan sotmetent els trens de les sèries s'han identificat bàsicament algunes volanderes i juntes aïllants.

Què es fa quan es detecta amiant?

Quan s'identifica un nou element amb contingut d'amiant, s'incorpora al Registre d'Amiant de TMB, que es pot consultar al lloc web de l'amiant que TMB ha posat en marxa.

Se senyalitzen tots els equips i instal·lacions identificats com a material amb contingut d'amiant (MCA), tot indicant la presència d'amiant i les normes de seguretat que cal seguir. Si cal, la senyalització també indicarà les restriccions d'accés, obertura d'armaris o cofres, prohibicions, etc.

Els treballs de manipulació d'aquestes peces els fan empreses especialitzades amb la màxima seguretat.

L'empresa continuarà desenvolupant el pla de gestió de materials amb contingut d'amiant amb el màxim **rigor i en diàleg permanent** amb els afectats i amb tota la plantilla, seguint tots els protocols de salut i en contacte amb l'Agència de Salut Pública.

Es retiraran els trens afectats per l'amiant?

Properament, TMB posarà en marxa una licitació per a l'adquisició de 42 trens per substituir els de les sèries 3000 i 4000, amb una antiguitat superior a 30 anys, en els quals recentment s'han identificat alguns components amb contingut d'amiant.

Pot suposar algun risc per als treballadors de Metro?

S'han efectuat i es continuaran efectuant nombrosos mesuraments d'aire ambientals i personals a tallers de manteniment, andanes d'estacions, trams de túnel, activitats de manteniment, de conducció de trens, instal·lacions, etcètera.

Fins ara, s'han pres més d'un centenar de mostres d'aire en el procés d'avaluació del risc. Tots els resultats obtinguts han estat inferiors a: $< 0,01$ fibres/cm³ (aquest valor es considera com a valor de descontaminació).

Què passa amb els treballadors que durant tots aquests anys han estat en contacte amb l'amiant?

Des de l'any 2002 ja s'estaven fent revisions mèdiques al personal de Metro que, en el seu moment, es coneixia que podia haver estat en escenaris de potencial exposició a les fibres d'amiant.

Aquestes revisions mèdiques seguien les indicacions de les autoritats sanitàries, tant pel que fa al personal en actiu com al personal passiu que s'ha anat jubilant al llarg d'aquests anys.

No ha estat fins recentment que s'ha constatat la presència de materials amb continguts d'amiant a ubicacions desconegudes fins al moment actual. Aquesta situació ha fet absolutament necessari ampliar el nombre de persones susceptibles de fer-se revisions mèdiques específiques. El novembre del 2018 es va iniciar el procés de reconeixements mèdics a tot el personal de Metro que, al llarg de la seva vida professional, hagi pogut estar en escenaris potencials de risc relacionats amb aquest material.

La realització d'aquestes revisions i el seu estudi mèdic mitjançant una tomografia axial computada d'alta resolució (TACAR), una tècnica de diagnòstic per la imatge més sensible que la radiografia de tòrax, permet diagnosticar lesions toràciques de manera precoç.

Quines malalties es poden desenvolupar?

La TACAR permet descartar o detectar patologies relacionades amb l'amiant. D'entre les no malignes, les més habituals són les plaques pleurals, amb o sense calcificacions, que són engrossiments locals de la pleura. De fet, són la manifestació més comuna de l'exposició a l'amiant i entre el 3% i el 14% dels treballadors exposats les poden tenir, tot i que també poden produir-se per altres causes.

Aquestes plaques pleurals són sempre asimptomàtiques, no tenen repercussió sobre la funció respiratòria i no incrementen el risc de patir càncer. També es podran detectar altres lesions asimptomàtiques com les fibrosis pericardíaques localitzades, l'embassament pleural benigne o l'atelectasi rodona.

L'amiant també pot causar l'asbestosi pulmonar, una malaltia respiratòria per afectació fibròtica del parènquima pulmonar que provoca tos seca, dispnea (dificultat respiratòria) i, en funció del grau d'afectació, diferents nivells d'insuficiència respiratòria.

La TACAR també permet detectar nòduls pulmonars mínims, lesions rodones o ovalades que, en la meitat dels casos, corresponen a lesions benignes causades per infeccions o bé restes cicatricials, però que també poden ser malignes. Per tant, és la tècnica de diagnòstic per la imatge recomanada per a la detecció inicial de neoplàsies relacionades amb l'amiant com són el mesotelioma (pleural, pericàrdic o peritoneal).

Quin tipus d'afectacions s'han trobat en alguns treballadors de Metro?

Els indicis d'afectació per fibres d'amiant identificats fins ara en els exàmens mèdics fets a part de la plantilla de Metro corresponen a possibles **exposicions anteriors** a la detecció de determinats materials amb contingut d'amiant. En tot cas, són manifestacions pleurals benignes que, segons la legislació, no es poden considerar malalties professionals

Puc demanar fer-me la revisió?

Qualsevol treballador, encara que no pertanyi a cap d'aquests col·lectius inclosos en la vigilància específica i no hagi estat exposat a l'amiant, durant aquest propers mesos, pot acollir-se a la campanya de detecció de malalties respiratòries que inclou la realització d'una tomografia axial computeritzada d'alta resolució (TACAR) i, d'aquesta manera, descartar qualsevol sospita.

No seria convenient que l'empresa rentés la roba dels treballadors?

No té sentit adoptar mesures com el rentat centralitzat de roba de treball que no pot haver estat en contacte amb fibres d'amiant. Tots els treballs d'eliminació o manipulació de materials amb contingut d'amiant els duen a terme **empreses especialitzades**, amb un compliment estricte de la llei i les màximes mesures de seguretat.

Com puc mantenir-me informat?

El mes de novembre, TMB va posar en funcionament un **web monogràfic sobre l'amiant**, al qual es pot accedir a través del portal corporatiu (www.tmb.cat) i la intranet. És un servei per al conjunt dels treballadors de Metro i per donar-los les respostes necessàries als dubtes o qüestions referents a aquest tema que puguin plantejar anònimament i també per consultar amb detall tota la informació disponible en cada moment.

L'empresa manté **reunions ordinàries mensuals** i extraordinàries, sempre que cal, amb el **Comitè de Seguretat i Salut Laboral**. Les actes d'aquestes reunions estan a disposició de tot el personal.

Més informació:

<http://www.metrorespon-amiant.cat/>